Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Viite: HE 35/2017; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi merityösopimuslain sekä yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisönlaajuisissa yritysryhmissä annetun lain 41 §:n muuttamisesta

LAUSUNTO TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVOVALIOKUNNALLE

Nykytilasta

Voimassa olevan merityösopimuslain 1 luvun 10 §:ssä säädetään liikkeen luovutuksesta. Liikkeen luovutuksella tarkoitetaan yrityksen, liikkeen, yhteisön tai säätiön tai näiden toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava, pää- tai sivutoimisena harjoitettu liike tai sen osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Tämä määritelmä vastaa työsopimuslain vastaavaa säännöstä.

Merityösopimuslain sääntely eroaa nykyisin työsopimuslain sääntelystä kuitenkin siinä, mikä on työntekijöiden asema liikkeen luovutuksessa. Työsopimuslain mukaisessa työssä työsuhteesta johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät automaattisesti liikkeen uudelle omistajalle. Työntekijät siirtyvät liikkeen luovutuksessa liikkeen mukana ns. *”vanhoina työntekijöinä”*.

Merityössä puolestaan työntekijät pysyvät luovuttajayrityksen palveluksessa, vaikka liiketoiminta siirtyy. Suomalaisen luovutuksensaajan on kuitenkin ennen luovutushetkeä tiedusteltava työntekijöiltä heidän siirtymistään luovutuksensaajan palvelukseen. Jos työntekijä haluaa siirtyä, työsuhteesta johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä niihin liittyvät työsuhde-etuudet siirtyvät liikkeen uudelle omistajalle.

Jos liiketoiminnan luovuttaneen työnantajan palvelukseen on jäänyt työntekijöitä, ja työnantaja joutuu irtisanomaan heidät taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla, jotka ovat seurausta liikkeen luovutuksesta, työntekijällä on oikeus kuukauden peruspalkkaa ja mahdollisia kiinteitä lisiä vastaavaan korvaukseen.

Esityksessä ehdotettavat muutokset

Esityksessä ehdotetaan merityösopimuslakiin tehtäväksi muutokset, joilla merityösopimuslain liikkeen luovutusta koskevat säännökset vastaisivat työsopimuslain säännöksiä. Toisin sanoen, merellisessäkin liikkeen

luovutuksessa työsuhteet siirtyisivät liikkeen mukana luovutuksensaajalle.

Muutosten taustalla on direktiivi, jolla kuuden työoikeudellisen direktiivin soveltamisala laajennettiin koskemaan myös merenkulkijoita. Suomen lainsäädäntö täytti jo valmiiksi pääosan muutosdirektiivin vaatimuksista. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia, jotka ovat vielä tarpeen direktiivin täytäntöön panemiseksi. Muutosten myötä merityösopimuslain ja työsopimuslain sääntely vastaisi toisiaan:

1) Liikkeen luovutuksessa työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista työsuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä niihin liittyvät työsuhde-etuudet siirtyisivät liikkeen uudelle omistajalle tai haltijalle.

2) Takaisinottovelvollisuus koskisi myös luovutuksensaajaa, jos luovuttaja on irtisanonut työntekijän työsopimuksen päättymään ennen luovutushetkeä.

3) Työntekijällä olisi erityinen oikeus irtisanoa työsopimus päättymään irtisanomishetkestä.

4) Jos työsopimus päätettäisiin siksi, että työntekijän työehdot heikkenevät olennaisesti liikkeen luovutuksen johdosta, työnantajan katsottaisiin olevan vastuussa työsuhteen päättymisestä.

Mitä liikkeen luovutus tarkoittaa käytännössä merityössä?

Merenkulkualalla voi tapahtua erilaisia luovutuksia, joita voi karkeasti jaotella seuraavasti:

- Varustamoyhtiön osakekannan luovutus: Kysymys ei ole liikkeen luovutuksesta. Työntekijöiden työsuhteet varustamoyhtiöön jatkuvat ennallaan.

- Varustamo luovuttaa pelkän aluksen: Kysymys ei ole liikkeen luovutuksesta. Luovutus nähdään tällöin puhtaana tuotantovälineen luovutuksena, jonka yhteydessä ei luovuteta toiminnallista ja toimivaa resurssikokonaisuutta ja liiketoimintaa. Direktiivi sulkee pelkän aluksen luovutuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

- Varustamo luovuttaa liiketoimintakokonaisuuden, johon sisältyy alus: Kysymys liikkeen luovutuksesta. Kysymys voi olla esimerkiksi tilanteesta, jossa varustamo myy toiselle varustamolle aluksen ja siihen liittyvän resurssikokonaisuuden, jonka avulla uusi omistaja pystyy jatkamaan luovutusta edeltänyttä toimintaa.

Kansalliset ja rajat ylittävät tilanteet

Merenkulkuala on kansainvälinen toimiala, jonka vuoksi on tarpeellista arvioida liikkeen luovutuksia myös niiden maantieteellisten ominaisuuksien perusteella:

- Luovutus suomalaiselta luovuttajalta suomalaiselle luovutuksensaajalle: Muutokset koskisivat näitä tilanteita. Vaikutukset olisivat kuitenkin vähäisiä siitä syystä, että suomalaisen luovutuksensaajan on jo nykyisin tiedusteltava työntekijöiltä, haluavatko he siirtyä luovutuksensaajan palvelukseen.

- Liiketoiminta luovutetaan toisesta EU/ETA-maasta suomalaiselle luovutuksensaajalle: Ehdotetulla sääntelyllä ei arvioida olevan suurta vaikutusta, koska luovutushetkellä työsuhteisiin sovelletaan todennäköisimmin toisen maan lainsäädäntöä.

- Liiketoiminta luovutetaan Suomesta toiseen EU/ETA-maahan: Luovutukseen sovelletaan Suomen lainsäädäntöä ja työsuhteet jatkuisivat ulkomaista luovutuksensaajaa sitovina.

- Jos luovutus tapahtuu kolmannesta maasta Suomeen tai Suomesta kolmanteen maahan, työsuhteet jatkuvat luovuttajaa sitovina.

Nico Steiner
Vanhempi hallitussihteeri